

Rýma

Infekční rýma (*rhinitis* či *common cold* = běžné nachlazení) je nejběžnějším akutním onemocněním člověka. Je způsobena převážně viry z rodu *Rhinovirus* (tvoří více než polovinu případů). Asi čtvrtinu případů způsobují koronaviry, poté viry chřipky a adenoviry.

Patogeneze a patogenita

Inkubační doba infekční rýmy je 12–72 hodin (u rhinovirů běžně 2, u koronavirů 3 dny). Mezi první příznaky patří bolest hrdla, ucpaný nos, otok nosní sliznice, zvýšená sekrece (za nosní diskomfort zodpovídají zánětlivé mediátory ne samotná virová infekce). K nim se přidružují bolesti hlavy, tlak v oblasti tváře a ucha, ztráta chuti a čichu. V 30 % případů se objevuje také kašel a ve 20 % chrapot. Horečka je neobvyklá.

Úloha prochladnutí

Empiricky infekční rýmě často předchází prochladnutí nohou. Patofyziologicky bychom to mohli vysvětlit tím, že prochladnutí končetin způsobí reflexní vazokonstrikci cév v nosní sliznici, která se tím ochladí. Pokud se na ní v té době nachází rhinoviry, dochází k jejich většímu pomnožení (optimum je 33 °C, při 37 °C hynou) a zároveň se při nižší teplotě snižuje aktivita řasnatého epitelu.

Coronaviry

Patří do čeledi *Coronaviridae*. Jsou to obalené RNA viry se spirálovitou symetrií. Viriony jsou lemované kuželovitými výběžky. Na povrchu se nachází glykoprotein HE, který se váže na buněčnou membránu a zodpovídá za hemaglutinaci a hemadsorpci, a též odštěpuje acetylové skupiny. Obal obsahuje protein M. U lidských koronavirů dochází k vazbě výběžkového glykoproteinu S na buněčný receptor – aminopeptidázu. Následně splývá virový obal a buněčná membrána.

Kromě infekční rýmy způsobují častá onemocnění hospodářských a domácích zvířat. U lidí mohou vyvolat pneumonii.

SARS – syndrom akutního respiračního selhání je též onemocnění způsobené koronavirem. Původce SARS je však úplně odlišný od jiných lidských koronavirů. Proto se předpokládá, že se k člověku dostal ze svého zvířecího hostitele – cibetky. (Virus izolovaný ze zdravé cibetky byl téměř shodný s původcem SARS.) Onemocnění se vyskytovalo hlavně v Číně, v Hongkongu a na Taiwanu – tedy v oblastech, kde se maso z cibetek považuje za delikatesu. Virus se lehce přenášel také na ošetřující personál a leteckou dopravou se rozšířil i do dalších zemí – např. Kanada. Účinná terapie zatím není známá.

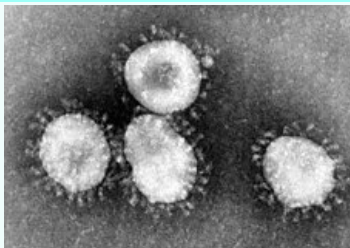
Epidemiologie

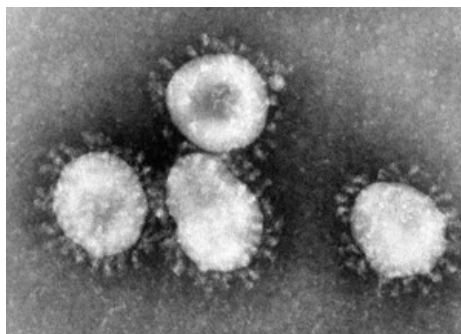
U malých dětí je rýma způsobená převážně rhinoviry, zatímco u dospělých ji způsobují hlavně koronaviry. K přenosu dochází zejména kapénkami při kýchní, ale také kontaminovanými předměty či kontaminovanými rukama například skrze spojivku. Nejvýmavější jsou malé děti, které se nakazí rýmou průměrně 6-krát ročně. Rýma se častěji vyskytuje v chladném období. Neléčená rýma trvá přibližně 10 dní.

Diagnostika

Kultivace rhinovirů není potřebná, sérologie je typově specifická. Kultivace koronavirů ani sérologie se běžně nevykonává.

Léčba a prevence

Rýma	
common cold	
rhinitis	
	
nejběžnější akutní onemocnění člověka	
Původce	viry z rodu Rhinovirus, koronaviry, viry chřipky, adenoviry
Rizikové faktory	prochladnutí
Inkubační doba	12–72 hodin
Klinický obraz	bolest hrdla, ucpaný nos, opuchlá nosní sliznice, zvýšení sekrece, bolesti hlavy, tlak v oblasti tváře a ucha
Diagnostika	běžně se nevykonává
Léčba	symptomatická
Očkování	není
Klasifikace a odkazy	
MKN	alergická rýma J30 (https://mkn10.uzis.cz/prohlizec/J30)
MeSH ID	D012220 (https://www.medvik.cz/bmc/link.do?id=D012220)

Coronavirus – původce SARS

Léčba je zpravidla symptomatická. Imunita je typově specifická a krátkodobá. Mnoho sérotypů (zejména u rhinovirů) způsobuje obrovské problémy při tvorbě vakcíny. Zvyšování nespecifické odolnosti (např. saunováním) je diskutabilní.

Odkazy

Související články

- Chřipka
- Angíny
- Koronaviry

Externí odkazy

- <http://www.lf2.cuni.cz/info2lf/ustavy/ulm/predn/virologie.htm>

Použitá literatura

- VOTAVA, Miroslav, et al. *Lékařská mikrobiologie speciální*. 1. vydání. Brno : Neptun, 2003. 495 s. ISBN 80-902896-6-5.
- RAJNIK, Michael, Clinton MURRAY a Duane HOSPENTHAL. *Rhinoviruses* [online]. WebMD LLC, Poslední revize 2008-06-30, [cit. 2011-02-26]. <<https://emedicine.medscape.com/article/227820-overview>>.